

**การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล**

**MANAGEMENT OF SPECIAL CLASSROOMS BASED ON THE IDDHIPADA IV OF
SCHOOL IN THE SONG TALAY CLUSTER UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SONGKHLA SATUN**

¹เจษฎา โดดโดย Jadsada Doddoy ²มะลิวัลย์ โยธารักษ์ Maliwan Yotharak

³พระครูพิจิตรศุภการ Phrakhruphichitsupakan

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author Email: Jadsada.math@gmail.com

Article Received: February 18, 2026. Revised: September 24, 2026. Accepted: September 26, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 3) เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 การวิจัยเป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อร่างแนวทางการบริหาร และระยะที่ 3 การนำเสนอและประเมินแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 รูป/คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษามีการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นไปอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง งบประมาณสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ ภาระงานของครูที่สูง ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่จำกัด รวมถึงความต่อเนื่องของการดำเนินงานเครือข่ายความร่วมมือ 2) แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางการดำเนินงาน 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและนักเรียน (2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ (3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนของครู (4) การใช้สื่อและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และ (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา 3) ผลการประเมินแนวทางพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ, อิทธิบาท 4, การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

Abstract

This research article aimed to 1) examine the current conditions of special classroom management; 2) study guidelines for special classroom management based on the principles of Iddhipada IV; and 3) propose and evaluate the guidelines for special classroom management based on the principles of Iddhipada IV. This study employed a qualitative research approach conducted in three phases. Phase 1 involved investigating the current conditions of special classroom management through in-depth interviews with 15 stakeholders. Phase 2 focused on developing guidelines for special classroom management based on the principles of Iddhipada IV through in-depth interviews with 5 experts in order to draft the management guidelines. Phase 3 involved presenting and evaluating the proposed guidelines by 7 experts and analyze data using content analysis.

The research findings revealed that: 1) educational institutions generally implemented their special classroom management in a systematic manner, which contributed to the development of students' academic achievement, life skills, and desirable characteristics. However, several key limitations were identified, including a shortage of teachers with specialized expertise, insufficient financial support, heavy teacher workloads, limited resources and technology, and a lack of continuity in collaborative network operations. 2) The guidelines for special classroom management based on the principles of Iddhipada IV consisted of 5 key components: (1) preparation of personnel and students, (2) development of specialized curricula, (3) organization of learning and student enrichment activities by teachers, (4) the use of instructional media and the creation of a supportive learning environment, and (5) the establishment of collaborative networks for special classroom management within educational institutions. 3) The evaluation results indicated that the experts considered the proposed approach to be appropriate, feasible, beneficial, and applicable in practice.

Keywords: Special Classroom Management, Iddhipada IV, Student Potential Development

บทนำ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และดิจิทัลอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ แนวโน้มเด็กและเยาวชนในอนาคต สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่างๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต และแนวโน้มสถานการณ์ที่

เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปลี่ยนไปหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกหน่วยงานจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ตอบสนองต่อแนวโน้มสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อหล่อหลอมเด็กและเยาวชน ได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นเพียงพอจะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องสามารถสร้างผลิตภาพสูงต่อเศรษฐกิจไทยในอนาคต และเพื่อให้การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายที่เป็นเอกภาพ สำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นเยาวชนกลุ่มความหวังเพื่อพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมประเทศต่างๆ ในโลก กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย รัฐควรจัดให้มีการพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญา และสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อม การทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษและเป็นเลิศเฉพาะด้านหลากหลาย 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ดิจิทัล เทคโนโลยีและระบบอัจฉริยะในสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ 3) ยกระดับคุณภาพโรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 4) พัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษในรูปแบบห้องเรียนวิทยาศาสตร์ขยายผลจนถึงพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำระดับนานาชาติ (กลุ่มขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ในการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ นับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 มาตรา 10 วรรคสี่ ว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถพิเศษของบุคคลนั้น” กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล ตามมาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กอปรกับแนวความคิดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ การศึกษาต่อ และทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ในมาตรา 24 ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้ โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550) คนส่วนใหญ่ควรได้ตระหนักในการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพมีศักยภาพสูงสุด โดยกระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โดยพัฒนาความสามารถตนให้เต็มศักยภาพได้เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละบุคคล เด็กแต่ละคนมีความสามารถและความถนัดและวิธีการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ทุกอย่างทุกอย่างที่จะต้องเรียน แต่ทุกคนสามารถเลือกเรียนสิ่งที่ต้องการได้ การจัดการศึกษาจึงควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

โดยการออกแบบกิจกรรมของแต่ละสาระการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความสามารถส่วนบุคคลเหมาะสมกับชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นของผู้เรียน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2550)

แนวความคิดด้านการบริหารจัดการห้องเรียนนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน มีคำกล่าวทางการบริหารเกี่ยวกับการบริหารจัดการตอนหนึ่งว่า “การจัดการที่ดีเท่ากับการสำเร็จไปแล้วเกินกว่าครึ่งหนึ่ง” การจัดการในห้องเรียนพิเศษ ครูเป็นปัจจัยป้อนที่สำคัญในการจัดการให้ผู้เรียนเกิดแก่ผู้เรียนในห้องเรียน สร้างบรรยากาศเชิงบวกสำหรับการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีหลักการและแนวคิดที่ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของแต่ละบุคคล มีความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนเอาใจใส่ ดูแลเอาใจใส่ต่อผู้เรียน และผู้เรียนมีความสนใจตั้งใจศึกษาเรียนรู้ในบทเรียนเกิดความรู้ ประสบการณ์และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการห้องเรียนมากที่สุด ดังนั้น การจัดการในห้องเรียนจึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์สำคัญที่ควรเกิดขึ้นแก่นักเรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ 1) เพื่อจัดและปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและความเป็นอยู่ของนักเรียน 2) เพื่อให้นักเรียนรักและภูมิใจในห้องเรียนของตน 3) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา 4) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความเป็นระเบียบรักสวยรักงามและมีรสนิยมที่ดี และ 5) เพื่อให้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างที่ดีของโรงเรียน (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558)

แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2565 กำหนดไว้ ว่า สถานศึกษาต้องมีความพร้อมทางด้านบุคลากร นักเรียน การระดมทรัพยากร แผนการจัดการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และด้านบริหารจัดการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านวิชาการและด้านอื่นๆ โดยกำหนดวิธีการรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษให้สอดคล้องกับนโยบายการรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตอบสนองการจัดการศึกษาตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาการขอเปิดห้องเรียนพิเศษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเป็นไปอย่างเรียบร้อยในทิศทางเดียวกัน อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มวิจัยและพัฒนา นโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การใช้หลักธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการที่ควรนำมาใช้คือหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร 2) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร 3) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร 4) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร อิทธิบาทธรรมทั้ง 4 ประการนี้เป็นคุณเครื่องหรือเครื่องมือให้เกิดการบรรลุถึงผลของการบริหาร โดยที่ในการทำงานกิจการทุกอย่างนั้นหากประยุกต์หรือนำหลักธรรมคืออิทธิบาทธรรม 4 มาประสานให้เป็นเนื้องานเดียวกันย่อมทำให้งานหรือหน้าที่ที่ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำอยู่นั้นมีคุณค่าขึ้นมา

การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของเด็กที่มีความสามารถพิเศษเป็นการจัดการรูปแบบหนึ่งที่ต้องใช้หลักการและแนวคิดที่แตกต่างจากห้องเรียนโดยทั่วไป การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ เพื่อให้ห้องเรียนพิเศษ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญใน

การจัดการศึกษาของโรงเรียนสามารถดำเนินการอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งเรียนรู้พื้นฐาน รายวิชาต่างๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากสภาพปัญหาของการศึกษาและความสำคัญของการเรียนห้องเรียนพิเศษดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจศึกษาการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการประสานความร่วมมือของบุคลากรห้องเรียนพิเศษและการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล
3. เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ

1. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล โดยการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

2. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ และหัวหน้าโครงการห้องเรียนพิเศษ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล นำข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มาสรุปและวิเคราะห์เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ให้ได้เป็นประเด็นเชิงบวกและเชิงลบ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้นเพื่อนำเสนอรายงานการศึกษาสภาพ

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4

1. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

2. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการเลือกอย่างเจาะจง จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกจากผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ และหัวหน้าโครงการห้องเรียนพิเศษ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงร่างแนวทางต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำผลสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำร่างแนวทางเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น นำเสนอร่างแนวทางต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4

1. วัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

2. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าโครงการห้องเรียนพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และพระภิกษุที่มีความรู้การบูรณาการหลักธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสนทนากลุ่มและแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน เพื่อกำหนดการนำเสนอและประเมินแนวทาง พร้อมด้วยร่างแนวทาง เพื่อให้เห็นและข้อเสนอแนะ และดำเนินการประเมินแนวทางและให้ความเห็นต่อร่างแนวทาง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำผลสรุปจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดทำแนวทางเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิโดยประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำเป็นแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนมีการดำเนินงานครอบคลุมหลายด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมบุคลากรและนักเรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ซึ่งช่วยส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการวางแผนเตรียมความพร้อมบุคลากรและนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู การพัฒนาครูเฉพาะทาง และการปรับพื้นฐานนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังขาดความเป็นระบบและความต่อเนื่อง สมรรถนะครูมีความแตกต่าง และนักเรียนบางส่วนยังขาดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นทักษะวิชาการควบคู่ทักษะชีวิต แต่ยังขาดความยืดหยุ่นและความทันสมัย ขณะที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและเน้นการลงมือปฏิบัติ แม้จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านเวลา ทรัพยากร และระบบติดตามประเมินผล นอกจากนี้ โรงเรียนมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและโอกาสทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานบางส่วนยังขาดความเป็นระบบและกลไกการติดตามที่ชัดเจน

2. แนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเลสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ โดยประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 เป็นกรอบแนวคิดในการขับเคลื่อนการบริหารงานใน 5 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมบุคลากรและนักเรียน การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนของครู การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน พร้อมส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูและการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ครูผู้สอนและฝ่ายวิชาการร่วมกันพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทาง โดยวิเคราะห์ศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน เพื่อนำมาออกแบบรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการสอนที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน พร้อมติดตามและประเมินผลจากผลสัมฤทธิ์ พฤติกรรม และผลงานของผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ โรงเรียนยังส่งเสริมการใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะครูด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ ขณะเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและโอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

3. การนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการดำเนินงาน 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและนักเรียน (2) การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ (3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนของครู (4) การใช้สื่อและสร้างบรรยากาศการ

เรียนรู้ และ (5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า การบริหารจัดการประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและนักเรียน ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน แม้โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ แต่ยังประสบปัญหาการขาดครูเฉพาะทาง งบประมาณจำกัด และภาระงานสูง 2) การจัดหลักสูตรความสามารถพิเศษที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก แต่ยังขาดความพร้อมด้านสื่อและงบประมาณ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยพัฒนาศักยภาพและแรงจูงใจของผู้เรียน ทว่ายังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความร่วมมือภายนอก 4) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ แต่ยังมีปัญหาอุปกรณ์และเทคโนโลยีไม่เพียงพอ และ 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งมีบทบาทสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ แต่ยังขาดความต่อเนื่องและกลไกประสานงานที่ชัดเจน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ ศิริชัยวัฒนกุล (2567) ที่พบว่า องค์ประกอบในการจัดการห้องเรียนพิเศษครอบคลุมด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร บุคลากร งบประมาณ สภาพแวดล้อม และคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งงานของอนรรตน์ ขำจันทร์ และสธิพร เชาวันชัย (2565) ที่เน้นองค์ประกอบด้านการคัดเลือกนักเรียน การสรรหาครู การจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรม การใช้สื่อ และเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนงานของลัดดา เจริญจูไร (2567) ที่ชี้ถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ การบริหารเชิงระบบ หลักสูตรเฉพาะทาง การใช้เทคโนโลยี และเครือข่ายการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับกบินทร์ เตชวงศ์ (2560) ที่เสนอแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมด้านบุคลากร การรับนักเรียน การระดมทรัพยากร การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม และระบบติดตามประเมินผล

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า การดำเนินงานมีลักษณะเป็นระบบและครอบคลุม 5 ด้านสำคัญ โดยเริ่มจากการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและนักเรียน ผู้บริหารกำหนดนโยบายและทิศทางบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่รอบด้าน แต่งตั้งครูอย่างโปร่งใส พัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง และติดตามพัฒนาการผู้เรียนรายบุคคล พร้อมประเมินและปรับปรุงอย่างเป็นวงจร ส่งผลให้การดำเนินงานมีความชัดเจนและยั่งยืน ด้านการจัดหลักสูตรความสามารถพิเศษ มีการวิเคราะห์ศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนเพื่อนำมาออกแบบหลักสูตรเฉพาะทางที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบท พร้อมนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ขณะที่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพรายบุคคล มีการสะท้อนผลและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีการพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรและความแตกต่างระหว่างบุคคล ควบคู่กับการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมีการกำหนดกรอบบทบาท และการติดตามประเมินผลร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดการสนับสนุนทรัพยากรและ

องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกานต์ ทิพย์ภักดี และทวีศิลป์ กุลนาค (2565) ที่พบว่า ระบบบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษแบบบองค์รวม ครอบคลุมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับ รวมทั้งเน้นความร่วมมือของชุมชนและผู้ปกครอง อีกทั้งสอดคล้องกับงานของ อติศักดิ์ คชรินทร์ (2567) ที่เน้นการบริหารงานวิชาการเชิงระบบ การคัดเลือกบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และการกำหนดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ตลอดจนงานของเกรลิน ไชยสวัสดิ์ (2559) ที่พบว่า ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมบุคลากร การพัฒนาสภาพแวดล้อม การมีส่วนร่วม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานของสิทธา เสาร์แดน (2562) ที่เน้นการบริหารทรัพยากรตามแนวคิด 4M's และการติดตามประเมินผลโดยใช้ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์

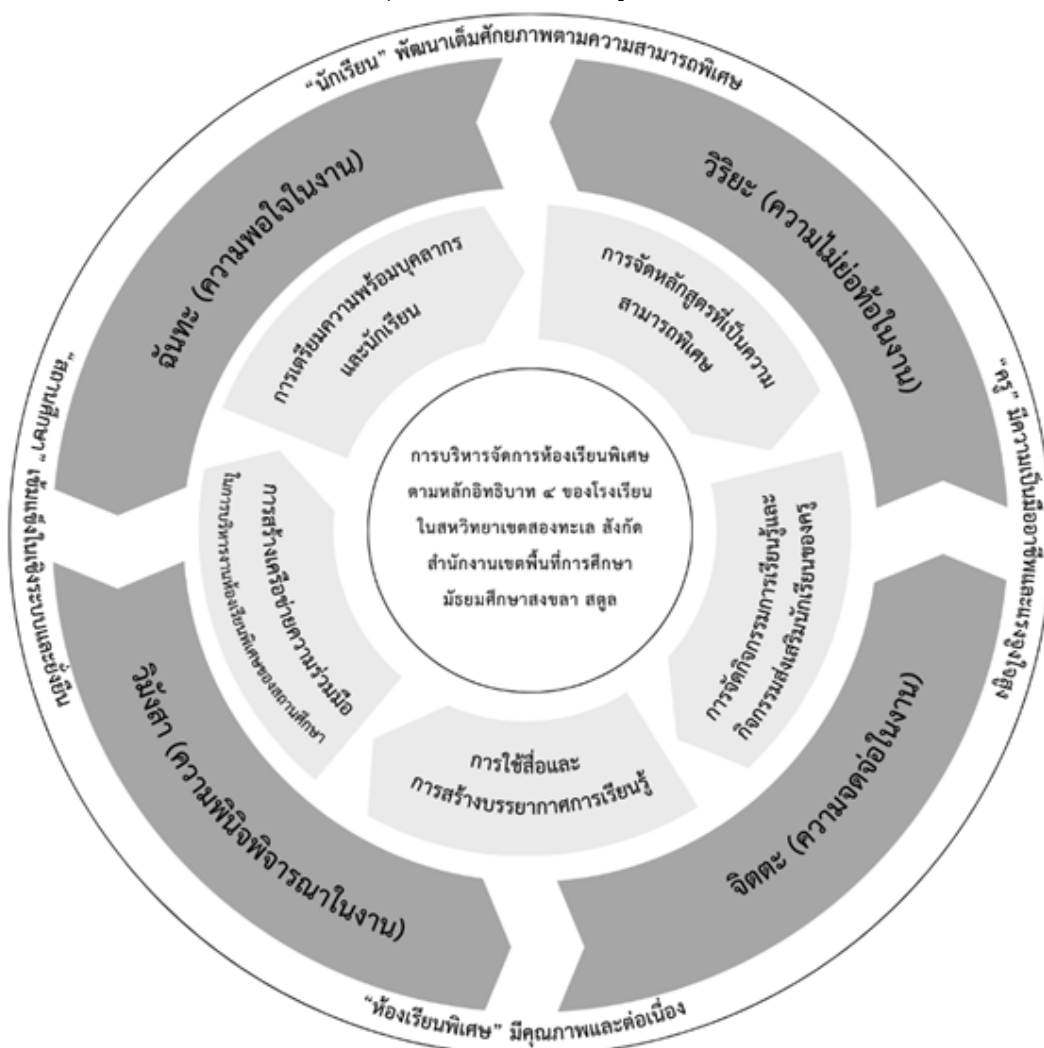
3. ผลการนำเสนอและประเมินแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและนักเรียน 2) การจัดหลักสูตรความสามารถพิเศษ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน 4) การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และ 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงาน ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษภายใต้กรอบหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ (ความพอใจในงาน) วิริยะ (ความเพียรพยายาม) จิตตะ (ความจดจ่อใส่ใจ) และวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญ) ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจภายในและประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอัทธ์พงศ์ ศรีทรวงค์ (2563) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการและการพัฒนานักเรียน แสดงให้เห็นว่าการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพงานวิชาการและการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของคำมะณี บริศร (2563) ที่พบว่า การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ ความเพียร ความรับผิดชอบ และการใคร่ครวญแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งสะท้อนว่าหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อพฤติกรรม ความมุ่งมั่น และความรับผิดชอบของผู้เรียนอย่างชัดเจน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานของจารุณี กุลทอง และ ชมแข พงษ์เจริญ (2567) ที่พบว่า การบริหารจัดการโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การบริหารห้องเรียนพิเศษที่มีโครงสร้างชัดเจน ครอบคลุมด้านบุคลากร หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผล สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับในระดับสูง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

การดำเนินการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร และนักเรียน การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริม

นักเรียนของครู การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา ซึ่งได้นำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ ประกอบด้วยฉันทะ (ความพอใจในงาน) วิริยะ (ความไม่ย่อท้อในงาน) จิตตะ (ความจดจ่อในงาน) และวิมังสา (ความพินิจพิจารณาในงาน) เพื่อให้การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป สรุปเป็นภาพองค์ความรู้ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนใน สหวิทยาเขตสองทะเล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย มีอธิบายดังนี้

โมเดลกระบวนการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษตามหลักอิทธิบาท 4 สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานดำเนินไปในลักษณะของระบบที่องค์ประกอบต่างๆ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง โดยมีการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงาน องค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมบุคลากรและนักเรียน การจัดหลักสูตรที่เป็นความสามารถพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนของครู การใช้สื่อและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่าย

ความร่วมมือในการบริหารงานห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละด้านทำหน้าที่สนับสนุนและเสริมกัน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านี้ไม่ได้แยกส่วนจากกัน แต่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ผลจากการดำเนินงานในแต่ละด้านจะถูกนำกลับมาพิจารณา ปรับปรุง และพัฒนาในรอบถัดไป ทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ หลักกิตติบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ทำหน้าที่เป็นแนวทางกำกับการทำงานในทุกองค์ประกอบ ฉันทะช่วยสร้างแรงจูงใจและความเห็นคุณค่าในงาน วิริยะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ย่อท้อ จิตตะช่วยให้เกิดความใส่ใจในรายละเอียดและคุณภาพของงาน และวิมังสาช่วยให้มีการคิดวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาเต็มศักยภาพความสามารถพิเศษ ความเป็นมืออาชีพและแรงจูงใจสูง ห้องเรียนพิเศษมีคุณภาพ และสถานศึกษาเข้มแข็งในเชิงระบบและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางการบริหารงานห้องเรียนพิเศษตามหลักกิตติบาท 4 ที่ได้จากงานวิจัยไปใช้เป็นกรอบในการวางแผน บริหาร และนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่น ความใส่ใจ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูและบุคลากร
 - 1.2 ครูผู้สอนในห้องเรียนพิเศษ ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อการสอน โดยเน้นการสร้างฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ให้เกิดขึ้นทั้งในครูและนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม
 - 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย ควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาห้องเรียนพิเศษให้มีคุณภาพและตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการบริหารงานห้องเรียนพิเศษตามหลักกิตติบาท 4 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
 - 2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาครูห้องเรียนพิเศษตามหลักกิตติบาท 4 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
 - 2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานห้องเรียนพิเศษตามหลักกิตติบาท 4 ระหว่างสถานศึกษาขนาดต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กบินทร์ เตชะวงศ์. (2560). แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กลุ่มขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงศึกษาธิการ. (2561) คู่มือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ของกระทรวงศึกษาธิการ. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/5G0I6>. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2567.

- เกวลิณ ไชยสวัสดิ์. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา ห้องเรียนพิเศษ โครงการพัฒนาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- คำมะณี บริศร. (2563). การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research*, 6(1), 121-130.
- จารุภูมิ กุลทอง และชมแข พงษ์เจริญ. (2567). การบริหารจัดการโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัว. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(6), 362-377.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2558). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มินเซอร์วิศัพทสาคร.
- ลัดดา เจียมจู่ไร. (2567). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่จัดการสอนห้องเรียนพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 6(3), 318-333.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2550). เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ศิริพงษ์ ศิริชัยวัฒนกุล. (2567). รูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นใต้. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(5), 511-512.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/vQqcO>. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มวิจัยและพัฒนา นโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). คู่มือแนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2565. แหล่งที่มา https://drive.google.com/file/d/1_gqXWccBB0_a1_j0_qgTXy-YOCy4yFT2y0Zq/view สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2567.
- สิทธิ เสาร์แดน. (2562). แนวทางการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 9(2), 93-103.
- สิริกานต์ ทิพย์ภักดี และทวีศิลป์ กุลนาคดล. (2565). การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดอ่างทอง. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 19(36), 39-51.
- อดิศักดิ์ คชรินทร์. (2567). แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาณิกธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 11(3), 542-543.

- อนูรัตน์ ขำจันทร์ และสธิพร เขาวนชัย. (2565). องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 262-272.
- อัฒพ์พงค์ ศรีทะวงศ์. (2563). การบริหารสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยพัฒนธรรม*, 7(1), 147-157.